Samling af Afgørelser

RETTENS DOM (Fjerde Afdeling)

16. september 2013 *

»Konkurrence — karteller — belgiske, tyske, franske, italienske, nederlandske og østrigske markeder for badeværelsesudstyr og -inventar — afgørelse, der fastslår en overtrædelse af artikel 101 TEUF og EØS-aftalens artikel 53 — koordinering af prisforhøjelser og udveksling af følsomme kommercielle oplysninger — tilregnelse af den ulovlige adfærd — bøder — retningslinjer for beregningen af bøder af 2006 — overtrædelsens grovhed — koefficienter — formildende omstændigheder — bødenedsættelse — betydelig merværdi«

I sag T-408/10,

Roca Sanitario, SA, Barcelona (Spanien), ved advokaterne J. Folguera Crespo og M. Merola,

sagsøger,

mod

Europa-Kommissionen, først ved F. Castillo de la Torre, A. Antoniadis og F. Castilla Contreras, derefter ved F. Castillo de la Torre, A. Antoniadis og F. Jimeno Fernández, som befuldmægtigede,

sagsøgt,

angående en påstand om delvis annullation af Kommissionens afgørelse K(2010) 4185 endelig af 23. juni 2010 om en procedure i henhold til artikel 101 TEUF og EØS-aftalens artikel 53 (sag COMP/39.092 – Badeværelsesudstyr og -inventar) og subsidiært en påstand om nedsættelse af den bøde, sagsøgeren er blevet pålagt ved denne afgørelse,

har

RETTEN (Fjerde Afdeling)

sammensat af afdelingsformanden, I. Pelikánová, og dommerne K. Jürimäe (refererende dommer) og M. van der Woude,

justitssekretær: ekspeditionssekretær J. Palacio González,

på grundlag af den skriftlige forhandling og efter retsmødet den 6. marts 2013,

afsagt følgende

* Processprog: spansk.

Dom [1]

[*udelades*]

Retsforhandlinger og parternes påstande

29 Ved stævning indleveret til Rettens Justitskontor den 8. september 2010 har sagsøgeren anlagt nærværende sag.

30 På grundlag af den refererende dommers rapport har Retten (Fjerde Afdeling) besluttet at indlede den mundtlige forhandling og har som led i foranstaltninger med henblik på sagens tilrettelæggelse i henhold til artikel 64 i Rettens procesreglement stillet parterne skriftlige spørgsmål, som de har besvaret inden for den fastsatte frist.

31 Parterne har afgivet mundtlige indlæg og besvaret Rettens mundtlige spørgsmål under retsmødet den 6. marts 2013.

32 Sagsøgeren har nedlagt følgende påstande:

— Den anfægtede afgørelses artikel 1, 2 og 4 annulleres delvist, for så vidt som de vedrører sagsøgeren.

— Subsidiært nedsættes den bøde, sagsøgeren er blevet pålagt.

— Kommissionen tilpligtes at betale sagens omkostninger.

33 Kommissionen har nedlagt følgende påstande:

— Frifindelse.

— Sagsøgeren tilpligtes at betale sagens omkostninger.

Retlige bemærkninger

[*udelades*]

2. *Den subsidiære påstand om nedsættelse af den bøde, sagsøgeren er blevet pålagt*

[*udelades*]

Det andet argument vedrørende enhver bødenedsættelse, der eventuelt måtte indrømmes et af sagsøgerens datterselskaber

189 Sagsøgeren har nedlagt påstand om, at Retten lader sagsøgeren nyde godt af enhver bødenedsættelse, som et af selskabets datterselskaber i givet fald måtte opnå ved deres respektive søgsmål i sag T-411/10, Laufen Austria mod Kommissionen, og i sag T-412/10, Roca mod Kommissionen. Hvis sagsøgerens ansvar, som Kommissionen har fastholdt i den anfægtede afgørelse, alene følger af den

1 — Der gengives kun de præmisser i denne dom, som Retten finder det relevant at offentliggøre.

omstændighed, at sagsøgeren sammen med sine datterselskaber Roca France og Laufen Austria udgjorde en enkelt virksomhed, bør enhver nedsættelse af den bøde, der er blevet pålagt in solidum, som datterselskabet i givet fald måtte opnå ved dets søgsmål, finde anvendelse i forhold til sagsøgeren.

190 Kommissionen har uden formelt at have gjort indsigelse mod formaliteten vedrørende dette argument i det væsentlige anført, at sagsøgeren ikke kan nøjes med at henvise til de argumenter, selskabets datterselskaber Roca France og Laufen Austria har anført i deres respektive søgsmål, for at kunne være omfattet af enhver bødenedsættelse, som de i givet fald måtte opnå.

191 Kommissionen har som svar på Rettens spørgsmål under retsmødet vedrørende betydningen af Domstolens dom af 22. januar 2013, Kommissionen mod Tomkins (sag C-286/11 P, Sml., EU:C:2013:29), for bedømmelsen af dette argument tilføjet, at det ifølge nævnte dom kun er, når moder- og datterselskabet i deres respektive søgsmål gør de samme anbringender gældende, at Retten ligeledes kan anvende en bødenedsættelse, der er blevet indrømmet datterselskabet, i forhold til moderselskabet. Til gengæld følger der ikke af denne dom en automatisk udstrækning til moderselskabet af en bødenedsættelse, som et datterselskab har opnået i et søgsmål, som det har anlagt.

192 Henset til det af parterne anførte må formaliteten vedrørende sagsøgerens andet argument til støtte for en nedsættelse af bøden for det første undersøges, før det for det andet undersøges, om dette argument er begrundet.

Formaliteten vedrørende det andet argument

193 Det bemærkes i den henseende, at en stævning ifølge artikel 21 i statutten for Den Europæiske Unions Domstol og procesreglementets artikel 44, stk. 1, litra c), skal indeholde en angivelse af søgsmålets genstand og en kort fremstilling af søgsmålsgrundene.

194 Ifølge retspraksis skal disse angivelser være tilstrækkeligt klare og præcise til, at sagsøgte kan tilrettelægge sit forsvar, og Retten kan tage stilling til sagen. Det samme gælder med hensyn til påstande, som skal ledsages af anbringender og argumenter, således at sagsøgte og Retten kan vurdere påstanden (Rettens dom af 7.7.1994, sag T-43/92, Dunlop Slazenger mod Kommissionen, Sml. II, s. 441, præmis 183). Såfremt et søgsmål skal kunne admitteres, er det nødvendigt, at de væsentlige faktiske og retlige omstændigheder, som søgsmålet støttes på, om end kortfattet, men dog konsekvent og forståeligt fremgår af selve stævningen. Selv om stævningens indhold i den henseende på særlige punkter kan støttes og udbygges ved henvisninger til bestemte afsnit i dokumenter, der vedlægges som bilag til den, kan der ikke ved en generel henvisning til andre dokumenter, herunder dokumenter, der figurerer som bilag til stævningen, rådes bod på en undladelse af at anføre afgørende dele af den retlige argumentation, der i medfør af de nævnte bestemmelser skal være indeholdt i stævningen (jf. Rettens dom af 17.9.2007, sag T-201/04, Microsoft mod Kommissionen, Sml. II, s. 3601, præmis 94 og den deri nævnte retspraksis).

195 I den foreliggende sag må det fastslås, at sagsøgeren med det andet argument, der er anført til støtte for sagsøgerens påstand om bødenedsættelse, ikke, i modsætning til hvad Kommissionen har gjort gældende, nøjes med at henvise til de skriftlige indlæg, som sagsøgerens datterselskaber Roca France og Laufen Austria har indgivet i forbindelse med deres respektive søgsmål. Tværtimod har sagsøgeren udtrykkeligt uddybet dette argument ved at gøre gældende, at fordi sagsøgeren udelukkende er blevet holdt ansvarlig for disse datterselskabers konkurrencebegrænsende adfærd i kraft af sin status som moderselskab, er den bøde, som sagsøgeren er blevet pålagt in solidum, en simpel afspejling af dette solidariske ansvar. Sagsøgeren har derved udviklet sin egen argumentation, i henhold til hvilken sagsøgeren mener at skulle indrømmes den bødenedsættelse, som selskabets datterselskaber i givet fald måtte blive indrømmet, i kraft af sin status som moderselskab og uden som disse datterselskaber at skulle godtgøre den fejl, som Kommissionen har begået ved beregningen af denne bøde.

196 Under disse omstændigheder må Kommissionens argument om, at sagsøgerens andet argument til støtte for selskabets påstand om bødenedsættelse ikke kan antages til realitetsbehandling, forkastes.

Velbegrundetheden af det andet argument

197 Det bemærkes for det første, at Retten ved dom af dags dato i sag T-411/10, Laufen Austria mod Kommissionen, har forkastet Laufen Austrias påstand om nedsættelse af den bøde, selskabet blev pålagt ved den anfægtede afgørelses artikel 2, stk. 4, litra a) og c).

198 Under disse omstændigheder må sagsøgerens andet argument til støtte for selskabets påstand om nedsættelse af bøden forkastes som irrelevant, for så vidt som det er rettet mod at opnå den bødenedsættelse, som Laufen Austria i givet fald måtte blive indrømmet.

199 Det bemærkes for det andet, at Retten ved dom af dags dato i sag T-412/10, Roca mod Kommissionen, har nedsat den bøde, som Roca France og sagsøgeren blev pålagt in solidum ved den anfægtede afgørelses artikel 2, stk. 4, litra b), på grund af en fejl begået af Kommissionen ved vurderingen af de beviser, som Roca France havde fremlagt i forbindelse med selskabets anmodning om at blive omfattet af samarbejdsmeddelelsen af 2002. Under disse omstændigheder har Retten, efter at have indrømmet en bødenedsættelse på 6%, fastsat den bøde, som Roca France og sagsøgeren blev pålagt in solidum ved den anfægtede afgørelses artikel 2, stk. 4, litra b), til 6 298 000 EUR.

200 Det må derfor, henset til parternes argumenter, som er gengivet i præmis 189-191 ovenfor, undersøges, om sagsøgeren, som denne fastholder, er berettiget til at nyde godt af den samme bødenedsættelse alene i kraft af sin status som moderselskab, der holdes solidarisk ansvarlig for den i præmis 199 ovenfor omhandlede bøde.

201 Det bemærkes i den henseende, at moderselskabets ansvar i henhold til retspraksis, når moderselskabet ikke har deltaget materielt i kartellet, og dets ansvar udelukkende bygger på dets datterselskabs deltagelse i kartellet, er et rent afledt og accessorisk ansvar, som afhænger af datterselskabets (jf. i denne retning dommen i sagen Kommissionen mod Tomkins, nævnt i præmis 191 ovenfor, præmis 39), og det kan derfor ikke overstige datterselskabets ansvar (jf. i denne retning Rettens dom af 24.3.2011, sag T-382/06, Tomkins mod Kommissionen, Sml. II, s. 1157, præmis 38, som efter appel blev stadfæstet af Domstolen ved dommen i sagen Kommissionen mod Tomkins, nævnt i præmis 191 ovenfor, præmis 39).

202 Det bemærkes vedrørende den foreliggende sag, at sagsøgeren ikke har deltaget materielt i den fastslåede overtrædelse. Sagsøgeren er således udelukkende blevet holdt ansvarlig for Roca Frances adfærd i sin egenskab af moderselskab, der besidder den samlede selskabskapital i datterselskabet.

203 Under disse omstændigheder må sagsøgeren gives medhold i selskabets påstand om at blive indrømmet den bødenedsættelse, som Roca France er blevet indrømmet, idet sagsøgerens ansvar under sagens omstændigheder er et rent afledt og accessorisk ansvar, som afhænger af dets datterselskabs ansvar, og som ikke i henhold til den i præmis 201 ovenfor nævnte retspraksis kan overstige datterselskabets ansvar.

204 Denne konklusion ændres ikke af de af Kommissionen fremførte argumenter.

205 Kommissionen har for det første, idet den har påberåbt sig Domstolens dom af 14. september 1999, Kommissionen mod AssiDomän Kraft Products m.fl. (sag C-310/97 P, Sml. I, s. 5363), og af 29. marts 2011, ArcelorMittal Luxembourg mod Kommissionen og Kommissionen mod ArcelorMittal Luxembourg m.fl. (forenede sager C-201/09 P og C-216/09 P, Sml. I, s. 2239, præmis 142), gjort gældende, at idet sagsøgeren ikke har fremført noget argument vedrørende den bøde, som sagsøgeren

er blevet pålagt in solidum, er den anfægtede afgørelse, for så vidt som den pålægger sagsøgeren en bøde, endelig i forhold til sagsøgeren uafhængigt af enhver bødenedsættelse, som et af sagsøgerens datterselskaber i givet fald måtte indrømmes under deres respektive søgsmål.

206 Det bemærkes i den henseende, at Domstolen i de i præmis 205 ovenfor nævnte domme fastslog, at hvis en adressat for en afgørelse beslutter at anlægge annullationssøgsmål, skal Unionens retsinstanser kun prøve de elementer i afgørelsen, der vedrører den pågældende adressat. De elementer, der vedrører andre adressater, og som ikke er anfægtet, er derimod ikke genstand for den tvist, Unionens retsinstanser skal afgøre (dommen i sagen Kommissionen mod AssiDomän Kraft Products m.fl., nævnt i præmis 205 ovenfor, præmis 53, og dommen i sagen ArcelorMittal Luxembourg mod Kommissionen og Kommissionen mod ArcelorMittal Luxembourg, nævnt i præmis 205 ovenfor, præmis 142).

207 Det bemærkes imidlertid, at denne retspraksis ikke er relevant for den foreliggende sag. Den vedrører således virkningerne af en delvis annullation af en afgørelse. Den drager derfor ikke den konstatering i tvivl, hvorefter et moderselskabs ansvar, når det er rent afledt af dets datterselskabs ansvar, ikke kan overstige datterselskabets (jf. i denne retning dommen i sagen Kommissionen mod Tomkins, nævnt i præmis 191 ovenfor, præmis 46-50). Under disse omstændigheder kan Retten inden for rammerne af det søgsmål, moderselskabet har anlagt, og i det omfang, det har nedlagt påstand derom, indrømme moderselskabet enhver bødenedsættelse, som dets datterselskab i givet fald måtte indrømmes ved et søgsmål anlagt af dette.

208 For så vidt som Kommissionens argument skal forstås således, at det søger at godtgøre, at Retten, hvis den gav sagsøgeren medhold i selskabets andet argument til støtte for påstanden om bødenedsættelse, ville træffe afgørelse ultra petita, bemærkes endvidere, at sagsøgeren, som konstateret i præmis 195 ovenfor, inden for rammerne af sin anden, subsidiære påstand om nedsættelse af den bøde, sagsøgeren er blevet pålagt, har fremført en argumentation til støtte for dette argument. Det er derfor med hensyn til denne argumentation og ikke på grundlag af anbringender rejst af egen drift, at Retten i den foreliggende sag har indrømmet sagsøgeren en bødenedsættelse.

209 For det andet har Kommissionen som svar på Rettens mundtlige spørgsmål i det væsentlige gjort gældende, at en udstrækning til moderselskabet af indrømmelsen af en bødenedsættelse, der indrømmes moderselskabets datterselskab under den af datterselskabet anlagte retssag, som det fremgår af præmis 56 i dommen i sagen Kommissionen mod Tomkins, nævnt i præmis 191 ovenfor, er underlagt den betingelse, at moderselskabet og datterselskabet i deres respektive søgsmål gør de samme anbringender gældende. I den foreliggende sag har sagsøgeren imidlertid undladt at gøre den fejl, som Kommissionen skulle have begået ved beregningen af den bøde, sagsøgeren og selskabets datterselskaber blev pålagt in solidum, gældende.

210 Det bemærkes i den henseende, at Domstolen i præmis 56 i dommen i sagen Kommissionen mod Tomkins, nævnt i præmis 191 ovenfor, bekræftede, at fordi Tomkins plc ikke i sit søgsmål havde gjort gældende, at der var begået en fejl ved anvendelsen af en afskrækkende multiplikationsfaktor, var det med rette, at Retten ikke – selv om Retten i det søgsmål, som Tomkins' datterselskab, Pegler Ltd, havde anlagt, havde nedsat bøden efter at have fastslået en sådan fejl (Rettens dom af 24.3.2011, sag T-386/06, Pegler mod Kommissionen, Sml. II, s. 1267, præmis 134 og 144) – udstrakte indrømmelsen af denne bødenedsættelse til at omfatte moderselskabet under det søgsmål, det havde anlagt.

211 Selv om sagsøgeren således ganske vist ikke har gjort nogen fejl gældende, som Kommissionen skulle have begået ved beregningen af den bøde, som den pålagde sagsøgeren og Roca France in solidum, må det ikke desto mindre bemærkes, at i modsætning til de omstændigheder, der er nævnt i præmis 56 i dommen i sagen Kommissionen mod Tomkins, nævnt i præmis 191 ovenfor, har sagsøgeren formelt anført et argument, hvorved selskabet har nedlagt påstand for Retten om at nyde

godt af enhver bødenedsættelse, der i givet måtte indrømmes et af sagsøgerens datterselskaber. Det i præmis 56 i dommen i sagen Kommissionen mod Tomkins, nævnt i præmis 191 ovenfor, anførte, kan derfor ikke overføres til den foreliggende sag.

212 Under disse omstændigheder må sagsøgeren gives medhold i det andet argument til støtte for selskabets påstand om bødenedsættelse, for så vidt som sagsøgeren har nedlagt påstand om at nyde godt af en bødenedsættelse, der måtte indrømmes Roca France.

213 Den bøde, som sagsøgeren og Roca France er blevet pålagt in solidum ved den anfægtede afgørelses artikel 2, stk. 4, litra b), skal derfor nedsættes med 6%, dvs. med 402 000 EUR. Retten fastsætter derfor bøden til 6 298 000 EUR.

[*udelades*]

På grundlag af disse præmisser

udtaler og bestemmer

RETTEN (Fjerde Afdeling):

1) Den bøde, som Roca Sanitario, SA, er blevet pålagt in solidum ved artikel 2, stk. 4, litra b), i Kommissionens afgørelse K(2010) 4185 endelig af 23. juni 2010 om en procedure i henhold til artikel 101 TEUF og EØS-aftalens artikel 53 (sag COMP/39.092 – Badeværelsesudstyr og -inventar), fastsættes til 6 298 000 EUR.

2) I øvrigt frifindes Europa-Kommissionen.

3) Kommissionen bærer sine egne omkostninger og betaler en tredjedel af Roca Sanitarios omkostninger.

4) Roca Sanitario bærer to tredjedele af sine egne omkostninger.

Pelikánová Jürimäe Van der Woude

Afsagt i offentligt retsmøde i Luxembourg den 16. september 2013.

Underskrifter